

Zoznam skratiek	7
1 Úvod	9
2 Základné princípy osteoporózy (Peter JACKULIAK)	11
2.1 Definícia a základná charakteristika osteoporózy	13
2.1.1 Klasifikácia osteoporózy	13
2.2 Epidemiológia osteoporózy	14
2.2.1 Epidemiologická situácia na Slovensku	15
2.2.2 Ekonomické následky osteoporózy	15
2.2.3 Aktuálne údaje o osteoporóze	16
2.3 Etiopatogenéza osteoporózy	17
2.3.1 Kostná remodelácia	19
2.3.2 Regulácia kostnej remodelácie	21
2.3.3 Genetika osteoporózy	26
2.4 Diagnostika osteoporózy	26
2.4.1 Anamnéza	27
2.4.2 Fyzikálne vyšetrenie	27
2.4.3 Denzitometrické vyšetrenie	29
2.4.4 Iné zobrazovacie metódy	29
2.4.5 Laboratórne vyšetrenia	32
2.4.6 Kalkulátor FRAX	33
2.5 Prevencia a liečba osteoporózy	34
2.5.1 Nefarmakologický manažment osteoporózy	35
2.5.2 Kalcium a vitamín D	36
2.5.3 Bisfosfonáty	38
2.5.4 Selektívne modulátory estrogénových receptorov	39
2.5.5 Denosumab	39
2.5.6 Stroncium ranelát	39
2.5.7 Parathormón, teriparatid	40
2.5.8 Hormonálna substitučná liečba a kalcitonín	41
2.5.9 Adherencia k liečbe	41
2.5.10 Ako dlho liečiť	41
3 Osteoporóza v diabetológii (Peter JACKULIAK)	43
3.1 Diabetes mellitus	45
3.1.1 Metabolický syndróm	46
3.2 Diabetes mellitus a osteoporóza	47
3.2.1 Diabetes mellitus 1. typ a osteoporóza	48
3.2.2 Diabetes mellitus 2. typ a osteoporóza	49
3.2.3 Pády u diabetikov	50
3.2.4 Riziko osteoporózy pri liečbe glitazónmi	50
3.2.5 Vitamín D a diabetes mellitus	52
3.3 Obezita a osteoporóza	52
3.4 Odporúčania pre prax	53
4 Osteoporóza v endokrinológii (Adriana BEDNÁROVÁ, Juraj PAYER)	57
4.1 Osteoporóza pri hypogonadizme	59
4.1.1 Deficit estrogénov	59
4.1.2 Deficit androgénov	60
4.2 Primárna hyperparatyreóza	61
4.3 Osteoporóza pri ochoreniach štítnej žľazy	62
4.3.1 Kostné zmeny pri hypertyreóze	63
4.3.2 Kostné zmeny pri hypotyreóze a substitučnej liečbe tyreoidovými hormónmi	63
4.4 Glukokortikoidmi indukovaná osteoporóza (GIOP)	64
4.4.1 Prevencia a liečba GIOP	64
4.5 Osteoporóza pri poruchách tvorby rastového hormónu	65
4.5.1 Deficit rastového hormónu	65
4.5.2 Vplyv liečby rastovým hormónom na kosť	65
4.5.3 Deficit rastového hormónu a riziko fraktúr	66
4.5.4 Akromegália	66
5 Osteoporóza v gastroenterológii (Tomáš KOLLER)	67
5.1 Úvod	69
5.1.1 Úloha tráviaceho traktu v kostnom metabolizme	69
5.1.2 Fyziológia kostnej remodelácie	70
5.1.3 Regulácia kostnej remodelácie	70
5.2 Poruchy kostného metabolizmu pri chorobách pečene	70
5.2.1 Nízka kostná hustota pri chorobách pečene	70
5.2.2 Fraktúry pri chorobách pečene	71
5.2.3 Patogenéza a rizikové faktory porúch kostného metabolizmu pri chorobách pečene	71
5.2.4 Vybrané choroby pečene a ich vplyv na kostný metabolizmus	72
5.2.5 Primárna biliárna cirhóza a iné syndrómy chronickej cholestázy	72
5.2.6 Cirhóza pečene a transplantácia pečene	75
5.2.7 Poruchy kostného metabolizmu po transplantácii pečene	76
5.2.8 Indikácie DXA vyšetrenia pri chorobách pečene	77
5.3 Poruchy kostného metabolizmu pri chorobách tráviaceho traktu a pankreasu	77
5.3.1 Výskyt porúch kostného metabolizmu	77
5.3.2 Výskyt fraktúr pri chorobách tráviaceho traktu	78
5.3.3 Patogenéza porúch kostného metabolizmu	78
5.3.4 Céliakia	79
5.3.5 Chronická pankreatitída	82
5.3.6 Stavy po gastrektómii	85
5.3.7 Zápalové choroby čreva (IBD)	87

5.4 Manažment porúch kostného metabolizmu pri ochoreniach GIT	91
5.4.1 Identifikácia rizikových pacientov	91
5.4.2 Liečba základného ochorenia GIT	91
5.4.3 Substitúcia vápnikom a vitamínom D	91
5.4.4 Indikácie liečby	92
5.4.5 Nefarmakologická liečba	92
5.4.6 Lieky používané v liečbe osteoporózy u ochorení GITu	92
6 Osteoporóza v reumatológii (Kristína BRÁZDILOVÁ, Zdenko KILLINGER)	97
6.1 Reumatoidná artritída	99
6.2 Psoriatická artritída	99
6.3 Ankylozujúca spondylitída	100
6.4 Systémový lupus erythematosus (SLE)	100
7 Osteoporóza v nefrológii (Viera SPUSTOVÁ)	103
7.1 Patofyziológia CKD-MBD	105
7.1.1 Poruchy minerálového metabolizmu	105
7.1.2 Poruchy kostného metabolizmu	105
7.2 Diagnostika	107
7.2.1 Histomorfometrické vyšetrenie	107
7.2.2 Dvojfotónová X-ray absorpciometria (DXA)	108
7.2.3 Kostné biomarkery	108
7.2.4 Biomarkery využívané u pacientov s CKD	108
7.2.5 Markery kostného obratu	108
7.3 Liečba	109
7.3.1 Standardná liečba CKD-MBD	109
7.3.2 Liečba osteoporózy pri CKD 1 – 3	109
7.3.3 Liečba osteoporózy pri CKD 4 – 5D	110
8 Osteoporóza v kardiológii (Ján ŠTEVLÍK)	111
8.1 Zdieľané etiologické faktory	114
8.2 Prelínajúce sa biologické mechanizmy	114
8.3 Medikamenty v liečbe srdcového zlyhávania	114
9 Osteoporóza v onkológii (Beata ŠPÁNIKOVÁ)	117
9.1 Mechanizmus vzniku osteoporózy pri nádorových ochoreniach	119
9.2 Karcinóm prsníka	119
9.3 Karcinóm prostaty	124
9.4 Mnohopočetný myelóm	126
9.5 Karcinóm štítnej žľazy	127
9.6 Testikulárne nádory	130
9.7 Skeletálne komplikácie rádioterapie	132
9.8 Nádorové ochorenia detského veku	133
9.9 Osteonekróza čeluste	133
9.10 Diferenciálna diagnostika metastatických a osteoporotických zmien	134
10 Osteoporóza v gynekológii (Alexandra KRIŠTÚFKOVÁ, Miroslav BOROVSÝ)	139
10.1 Prenatálne a skoré postnatálne obdobie a jeho vplyv na riziko vzniku osteoporózy	141
10.1.1 Novorodenci s nízkou pôrodnou hmotnosťou	141
10.1.2 Fetálna podvýživa	142
10.1.3 Fetálna nadváha	142
10.1.4 Ostatné determinanty kostnej hmoty u plodu	142
10.2 Detstvo a dospievanie a riziko vzniku osteoporózy	143
10.2.1 Obdobie detstva a riziko vzniku osteoporózy	143
10.2.2 Obdobie adolescencie a riziko vzniku osteoporózy	143
10.3 Fertilitný vek a riziko vzniku osteoporózy	146
10.3.1 Hormonálna antikoncepcia vo fertilitnom veku	146
10.3.2 Syndróm polycystických ovárií	146
10.3.3 Endometrióza	149
10.4 Tehotnosť a riziko vzniku osteoporózy	150
10.5 Dojčenie a riziko vzniku osteoporózy	152
10.6 Kostná hmota po liečbe gynekologických malignít	152
10.7 Menopauza a riziko vzniku osteoporózy	154
10.8 Prehľad liečby osteoporózy a možnosti gynekológa	158
10.8.1 Nefarmakologické metódy prevencie osteoporózy a fraktúr	158
10.8.2 Farmakologické metódy prevencie a liečby osteoporózy	160
10.9 Zhrnutie	168
11 Osteoporóza v psychiatrii (Ľubomíra IZÁKOVÁ, Marína BOROVSÁ)	173
11.1 Schizofrénia	175
11.2 Schizofrénia a osteoporóza	177
11.3 Rizikové faktory osteoporózy u pacientov so schizofréniou	177
11.4 Osteoporóza a antipsychotiká	178
11.5 Prevencia a liečba osteoporózy u pacientov so schizofréniou	181
11.6 Depresia	182
11.7 Depresia a osteoporóza	183
11.8 Úloha kortizolu	184
11.9 Úloha sympatika, cytokínov a iných etiopatogenetických faktorov	185
11.10 Liečba depresie	186
11.11 Liečba depresie a osteoporóza	187
11.12 Depresia, jej liečba v gravidite a vývoj kostí plodu	188
11.13 Prevencia osteoporózy u pacientov s depresiou	189
11.14 Úzkosť	189
11.15 Úzkosť a osteoporóza	190
11.16 Mentálna anorexia	190
11.17 Mentálna anorexia a osteoporóza	190
11.18 Poruchy psychiky zapríčinené drogami	191
11.18.1 Marihuana a osteoporóza	191
11.18.2 Pervitín a osteoporóza	191
11.18.3 Opioidy a osteoporóza	192